



KSIĄDZ BOLESŁAW KAŁUŻA

*Tej mszy nie wolno
nam zapomnieć*



Publikację dedykujemy śp. Ks. Bolesławowi Kałuży oraz śp. Lucynie Griger.

Wszystkim, którzy wspierali projekt

„Ksiądz Bolesław Kałuża: Tej mszy nie wolno nam zapomnieć”,

a w szczególności tym, którzy gotowi byli opowiedzieć nam

o Ks. Bolesławie Kałuży serdecznie dziękujemy.

Za warsztaty „Oral History - Historia Mówiona” dziękujemy dr Katarzynie Bock-Matuszyk z Ośrodka Pamięć i Przyszłość.

Ilustracje: Alicja Wieczorek

Scenariusz: Dominik Kretschmann, Joanna Tołczyk

Tekst: Joanna Tołczyk, Dominik Kretschmann

Korekta: Katarzyna Śmiechowicz, Karolina Moroz

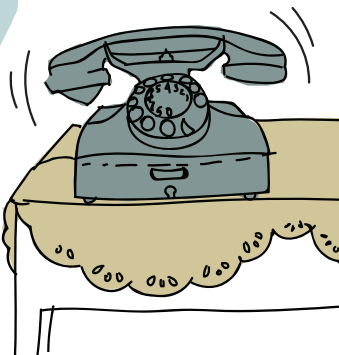
Autor notatki biograficznej śp. Ks. Bolesława Kałuży: Janusz Waligóra

Dofinansowano ze środków MHP w ramach Programu „Patriotyzm Jutra”.

Publikacja dostępna jest na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 3.0 Polska (CC-BY-NC-ND). Informacja o licencji: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/pl/>

GRODZISZCZE, 1989. TO WYJĄTKOWY ROK.
W POLSCE MAMY NOWY RZĄD, A W NRD
CORAZ LICZNIJSZE PROTESTY.

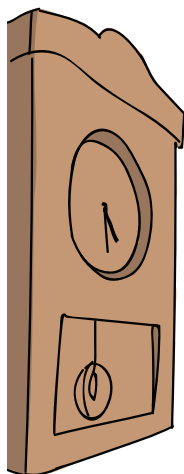
DZWIŃ



ROZUMIEM. BĘDĘ OCZEKIWAĆ
DELEGACJI.

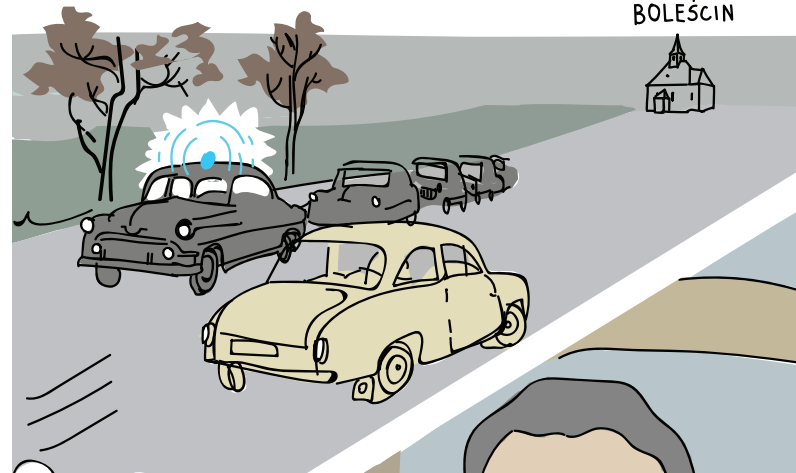


LUCYNO, WŁAŚNIE
DZWONILI Z KURII,
MÓWILI, ŻE PRZYJEDZIE
WAŻNA DELEGACJA
MAM NADZIEJĘ, ŻE
UDA IM SIĘ DOTRZEĆ
PRZED 18:00, BO MUSZĘ
ZDĄŻYĆ NA NABOŻENSTWO.



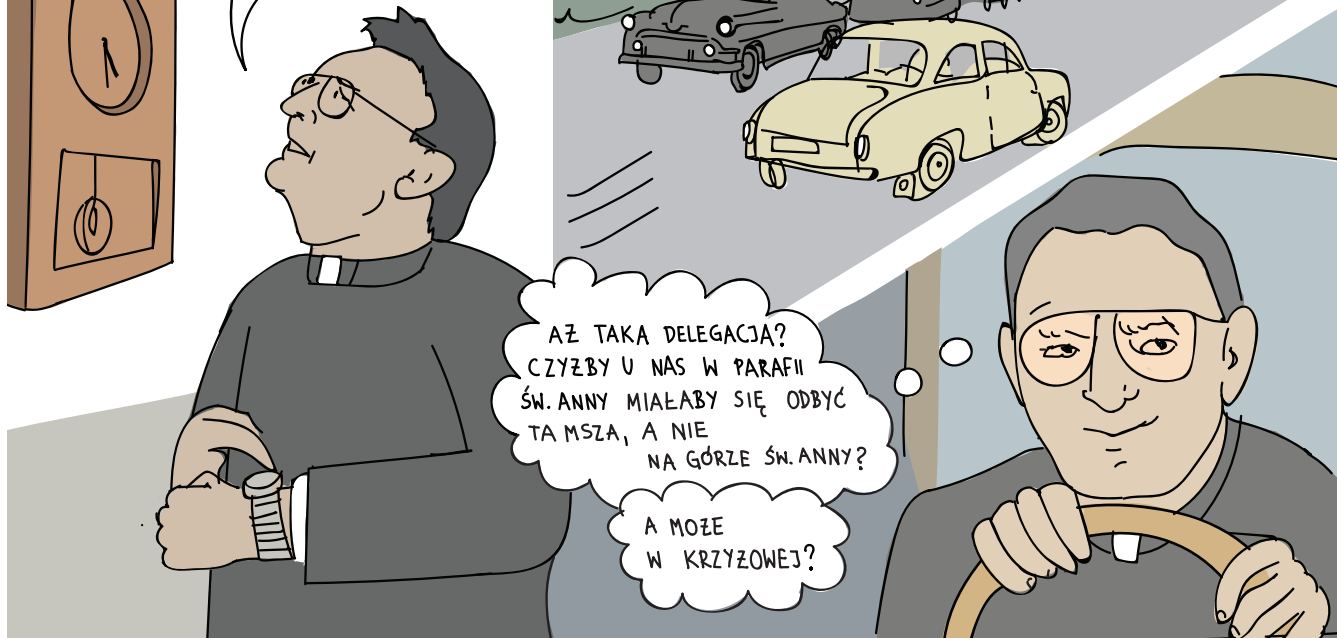
NIE MOGĘ DŁUŻEJ
CZekać. MAM
NABOŻENSTWO
W BOLEŚCINIE.

BOLEŚCIN



AŻ TAKA DELEGACJA?
CZYŻBY U NAS W PARAFII
ŚW. ANNY MIAŁABY SIĘ ODBYĆ
TA MSZA, A NIE
NA GÓRZE ŚW. ANNY?

A MOŻE
W KRZYŻOWEJ?



OZYWAJĄ WSPOMNIENIA
PIERWSZYCH LAT PARAFII.

JESTEM TU OD 1975 ROKU.
NAWET NIE WIEDZIAŁEM
JAKA HISTORIA WIĄŻE SIĘ
Z TĄ MAŁĄ MIEJSCOWOŚCIĄ.

KIK WROCLAW

A POTEM DOWIEDZIAŁEM SIĘ
O BYŁYCH WŁAŚCICIELACH MAJĄTKU
KRZYŻOWA, RODZINIE VON MOLTKE,
I ICH ZAANGAŻOWANIU W OPOZYCJĘ
ANTYHITLEROWSKĄ,
TZW. „KRAĞ Z KRZYŻOWEJ.”

KRAĞ
Z
KRZYŻOWEJ



LATEM
ORGANIZOWAŁEM
WĘDRÓWKI DLA DZIECI
„KU SŁOŃCU”.



SPOTKANIA Z BYŁYMI
MIESZKAŃCAMI BYŁY
NA OGÓŁ ZYCZLIWE,
ALE BYWAŁY TEŻ NIELATWE.



Z KIM OPRÓCZ MNIE
MOGLIBY POROZMAWIAĆ
PO NIEMIECKU?



GUTEN
MORGEN!



CHCIELI NAM W 1982 ROKU
ZNISZCZYĆ PONIEMIECKI
CMENTARZ, ALE DZIĘKI
MIESZKAŃCOM UDAŁO
SIĘ GO URATOWAĆ



...JAK RÓWNIEŻ RZEŻBY
Z KAPLICY CMENTARZA.



TU BĘDĄ
BEZPIECZNE



JESZCZE W CZERWCU ODBYŁA SIĘ
MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA
NA TEMAT KRĘGU Z KRZYZOWEJ,
ZORGANIZOWANA PRZEZ KIK.
KONFERENCJA ZAKOŃCZYŁA SIĘ
EKSKURSJĄ DO KRZYZOWEJ
I WIELKIMI PLANAMI.

ALE
RUINA!

TAK, ALE MA
POTECZNĄ.
TO JEST WYJĄTKOWE
MIEJSCE ZWIĄZANE
Z NIEMIECKIM
RUCHEM OPORU.

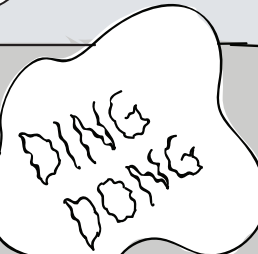
TU MOŻNA BUDOWAĆ
WSPÓLNĄ
EUROPE!

ORGANIZOWAĆ WMIANY
MŁODZIEŻOWE, ALE TEŻ
MIĘDZYPOKOLENIOWE!



PO NABOŻEŃSTWIE KSIĄDZ KAŁUZA
WRACA NA PLEBANIĘ.

MIAŁEM DZIŚ CIEKAWY
TELEFON.



DOBRY WIECZÓR
JESTEM PRZEDSTAWIELEM
WOJEWODY. ZA TYDZIEŃ
ODBĘDZIE SIĘ TU MSZA
Z UDZIAŁEM KANCLERZA
RFN I PREMIERA POLSKI.

A KTO MA BYĆ
ODPOWIEDZIALNY
ZA PRZYGOTOWANIA?

PROSZĘ KSIĘDZA,
W RAZIE POTRZEBY
SŁUŻYMY POMOCĄ.



PRZEZ KOLEJNE DNI PLEBANIA KSIĘDZA
KAŁUZY STAŁA SIĘ CENTRUM,
ORGANIZACYJNYM UROCZYSTOŚCI.

3 DNI DO
ROZPOCZĘCIA MSZY

Z WARSZAWY - PYTAJĄ
CZY SĄ PRZYGOTOWANE
MIEJSCA DLA VIP-ÓW.

PRZYJECHAŁA
CIĘŻARÓWKA Z FIGURĄ
ŚW. JADWIGI.

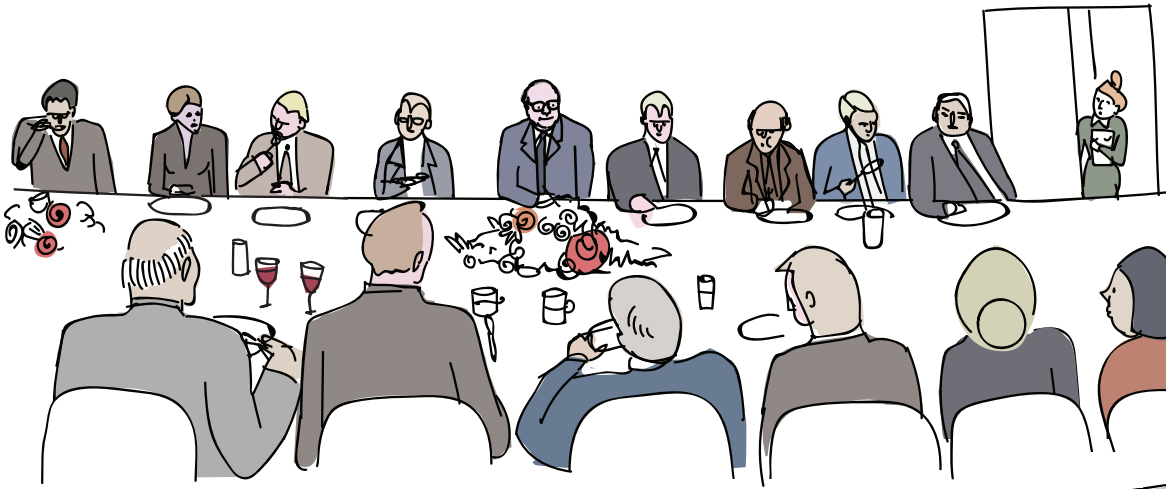


PROSZĘ KSIĘDZA,
GDZIE JĄ POSTAWIĆ?

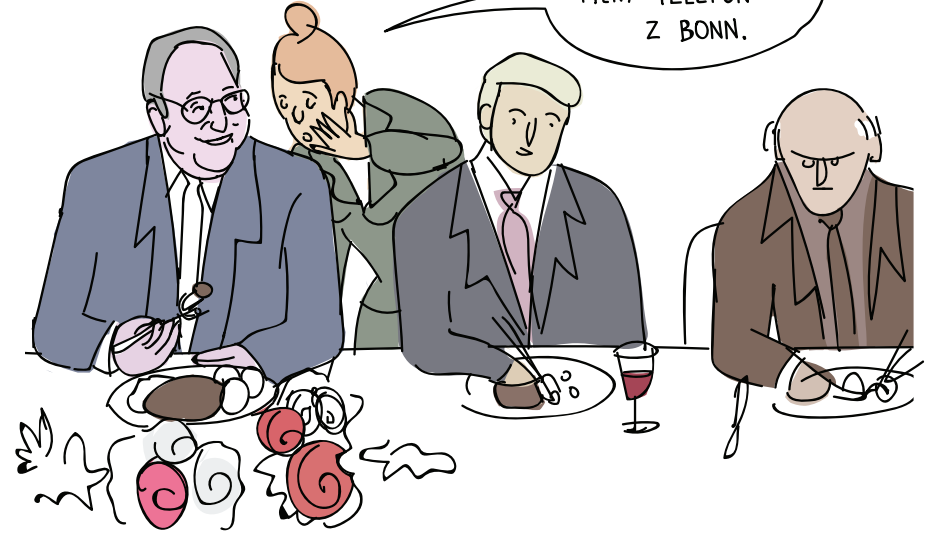
TYMCZASEM W WARSZAWIE
ROZPOCZĘŁA SIĘ DŁUGO
PLANOWANA WIZYTA KANCLERZA
HELMUTA KOHLA W POLSCE.



PODCZAS UROCZYSTEJ KOLACJI.



PANIE KANCLERZU,
PILNY TELEFON
Z BONN.



ROZUMIEM, ŻE
OTWORZYLI GRANICĘ?



ROZMOWA Z DORADCĄ
- PROFESOREM
HORSTEM TELTSCHIKIEM.

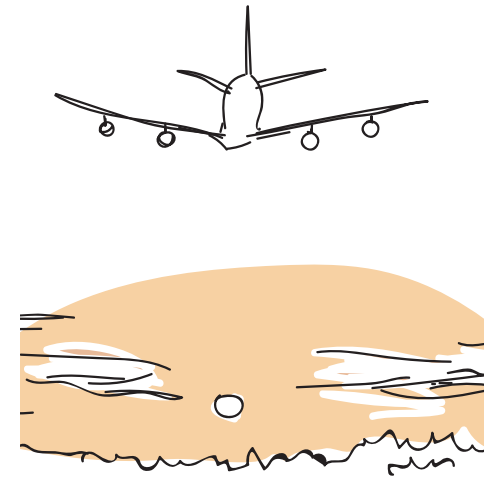
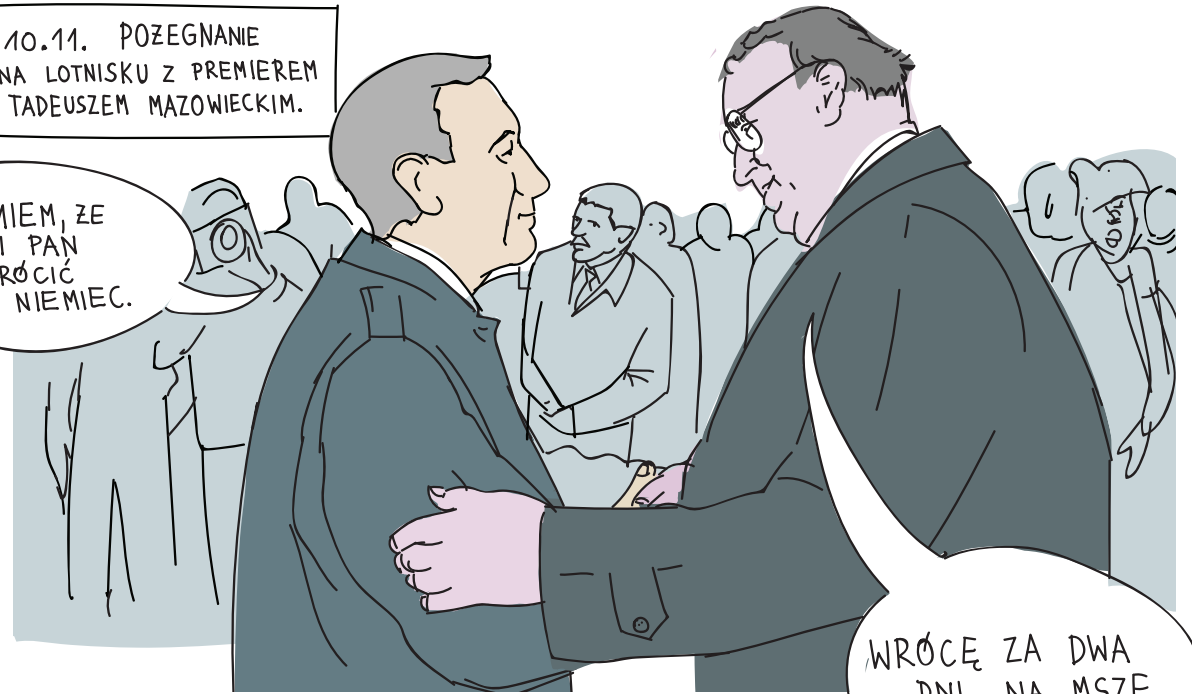
TRZEBA LECIEĆ
DO NIEMIEC.

10.11. POZEGNANIE
NA LOTNISKU Z PREMIEREM
TADEUSZEM MAZOWIECKIM.

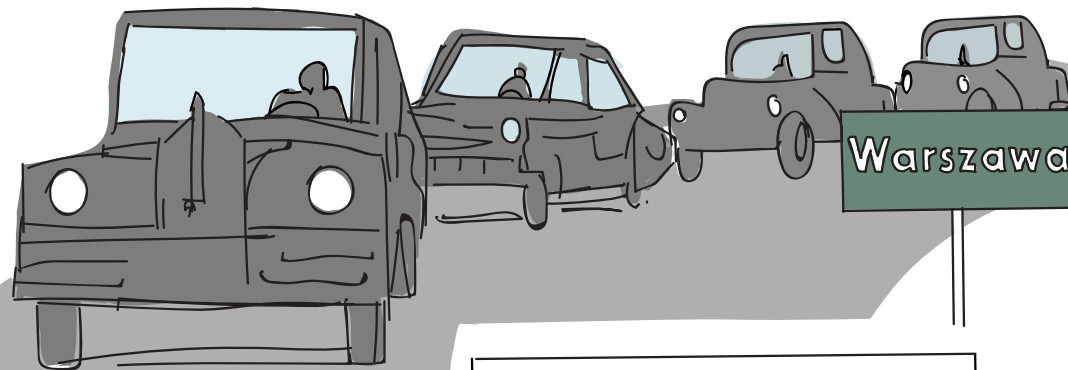
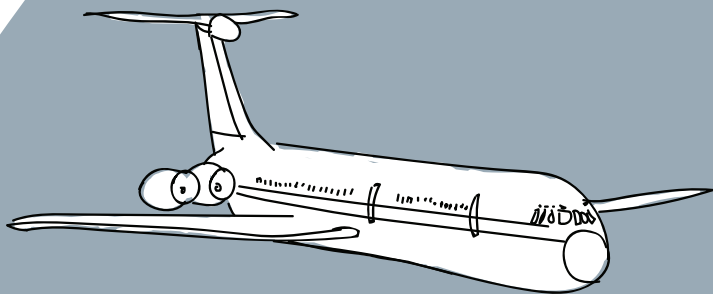
ROZUMIEM, ZE
MUSI PAN
WRÓCIĆ
DO NIEMIEC.

WRÓCĘ ZA DWA
DNI NA MSZĘ
W KRZYŻOWEJ.

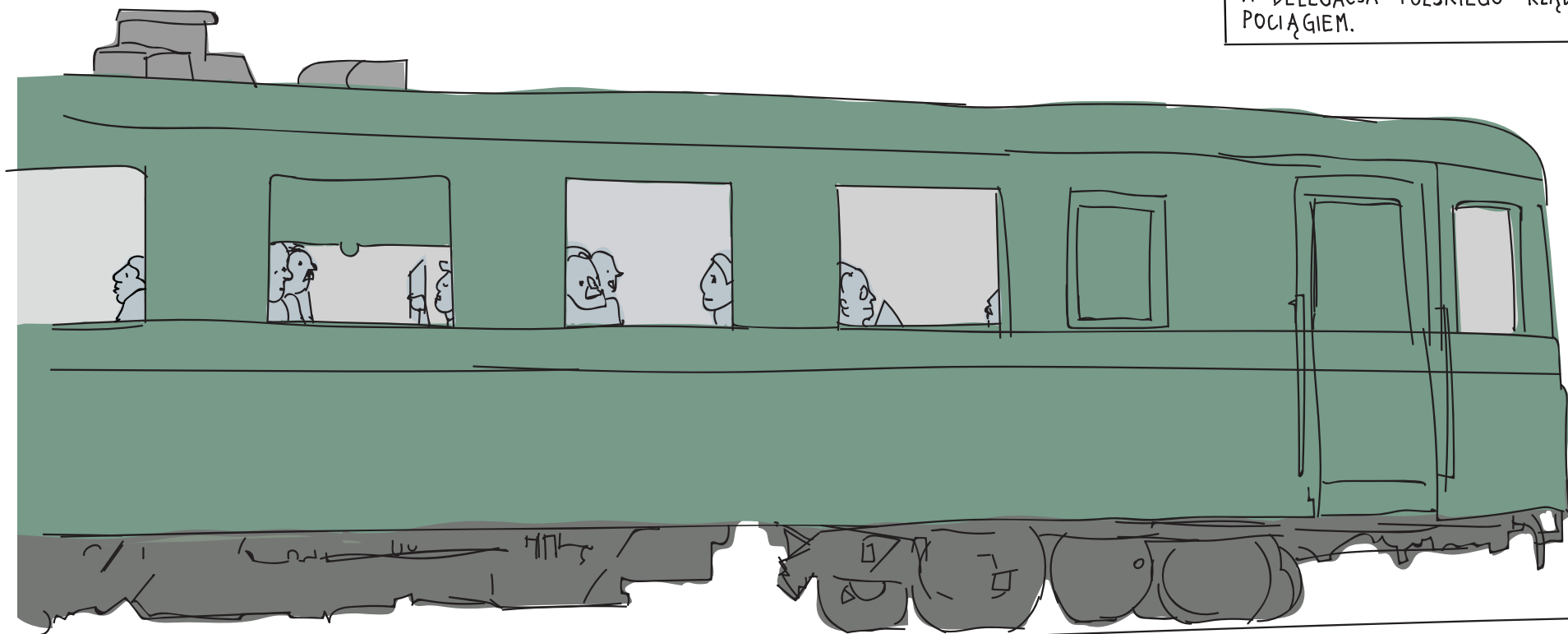
CHYBA TAK, ALE
JAK NAJSZYBCIEJ
TRZEBA WRÓCIĆ
DO POLSKI.



11.XI KANCLERZ KOHL WRACA.



Z POWODU MGŁY DELEGACJA Z NIEMIEC
MUSIAŁA PRZYJECHAĆ DO KRZYŻOWEJ
Z WARSZAWY SAMOCHODAMI,
A DELEGACJA POLSKIEGO RZĄDU
POCIĄGIEM.



12 LISTOPADA 1989
KRZYŻOWA
W DNIU MSZY POJEDNANIA

TO BĘDZIE WIELKIE WYDARZENIE
W NASZEJ KRZYŻOWEJ!

SŁYSZAŁAŚ, ŻE PRZYJEDZIE
KANCLERZ NIEMIEC?

SKĄD TYLE NIEMIECKICH TRANSPARENTÓW?

OJEJ, ALE CHŁODNO,
ALE JAK NIE WZIĄĆ
UDZIAŁU W TAKIEJ
UROCZYSTOŚCI!

ZOBACZCIE JAK PIĘKNIE WSZYSTKO PRZYGOTOWANE!

W TYM MIEJSCU
W LATACH II WOJNY ŚWIATOWEJ
ZAWIĄZANA ZOSTAŁA TAJNA
ORGANIZACJA ANTYHITLEROWSKA
POD NAZWA KOŁO Z KRZYŻOWEJ
SKUPIAŁA GRUPĘ OBYWATELI
NIEMIECKICH
50 ROCZNICE "I" WOJNY

WRZESIEŃ L



WZROK ZEBRANYCH SKIEROWANY BYŁ NA SCENĘ ZBUDOWANĄ POD DAWNYM BUDYNKIEM STAJNI.

ODMALOWALI FASADĘ,
ALE TEN PGR
TO JEDNAK RUINA.



MSZA W DWÓCH JĘZYKACH?
MAM NADZIEJĘ, ŻE NIE BĘDZIE ZBYT DŁUGO.

ALE TO
WYJĄTKOWA MSZA!



JUZ WKRÓTCE MIAŁA ODBYĆ SIĘ
SZCZEGÓLNA MSZA ŚWIĘTA.
TO NA NIĄ PRZYBYLI TU
LUDZIE Z BLISKA I DALEKA,
ZARÓWNO NIEMCY JAK
I POLACY, DUCHOWNI I OSOBY
ŚWIECKIE, A WŚRÓD NICH
WIELE PRZEDSTAWICIELI
MNIJSZOŚCI NIEMIECKIEJ.



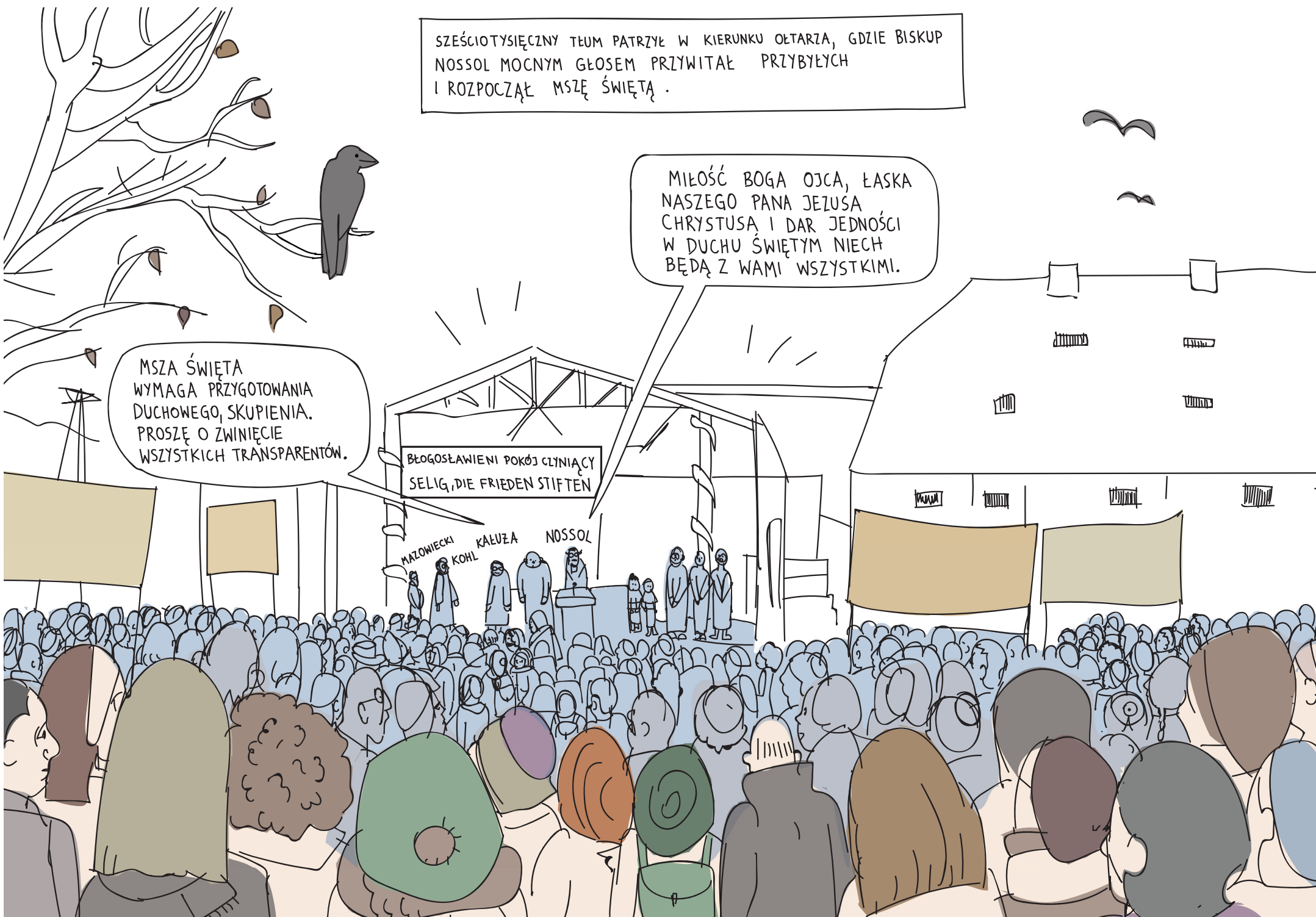
SZEŚCIOTYSIĘCZNY TEUM PATRYŁ W KIERUNKU OLTARZA, GDZIE BISKUP NOSSOL MOCNYM GŁOSEM PRZYWITAŁ PRZYBYŁYCH I ROZPOCZĄŁ MSZĘ ŚWIĘTĄ .

MIŁOŚĆ BOGA OJCA, ŁASKA NASZEGO PANA JEZUSA CHRYSZTUSA I DAR JEDNOŚCI W DUCHU ŚWIĘTYM NIECH BĘDĄ Z WAMI WSZYSTKIMI.

MSZA ŚWIĘTA WYMAGA PRZYGOTOWANIA DUCHOWEGO, SKUPIENIA. PROSZĘ O ZWINIĘCIE WSZYSTKICH TRANSPARENTÓW.

BŁOGOSŁAWIENI POKÓJ CŁYNIĄCY
SELIG, DIE FRIEDEN STIFTEN

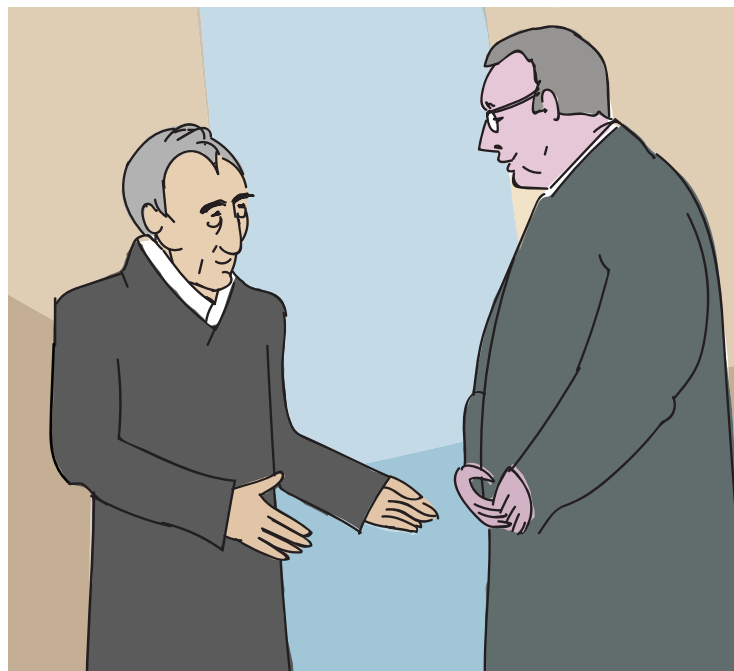
MAZOWIECKI KAUZA NOSSOL
KOHLE



PRZEKAZCIE SOBIE ZNAK POKOJU.
GEBT EINANDER EIN ZEICHEN
DES FRIEDENS.



SŁYSZĄC SŁOWA BISKUPA NOSSOLA PAN PREMIER TADEUSZ
MAZOWIECKI WYCIĄGNĄŁ RĘCE DO KANCLERZA
HELMUTA KOHLA BY PODKREŚLIĆ TEN GEST.



OBAJ PANOWIE UŚCISNĘLI SIĘ
NA ZNAK POKOJU.
TO BYŁE WYJĄTKOWY MOMENT.



WSZYSCY PODALI SOBIE DŁONIE CZUJĄC, ŻE SĄ CZĘŚCIĄ WAŻNEGO, HISTORYCZNEGO WYDARZENIA.



KILKA DNI
PÓŹNIEJ

WARSZAWA



POLSKI RZĄD ZDECYDOWAŁ
SIĘ WESPRZEĆ BUDOWĘ
MIĘDZYNARODOWEGO DOMU
SPOTKAŃ MŁODZIEŻY W KRZYŻOWEJ.



DIE BUNDESREGIERUNG WIRD
DEN AUFBAU EINER JUGEND-
BEGEGNUNGSTÄTTE IN KREISAU
ERMÖGLICHEN.*

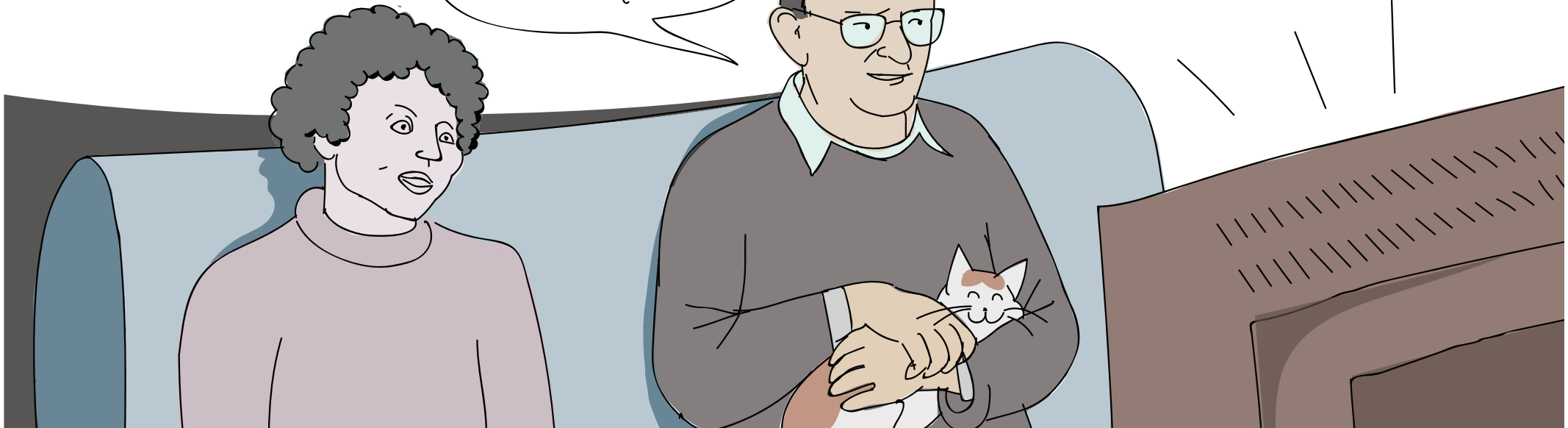


BONN



LUCYNO,
TO MUSI SIĘ UDAĆ!

*RZĄD FEDERALNY UMOŻLIWI BUDOWĘ MIĘDZYNARODOWEGO
DOMU SPOTKAŃ MŁODZIEŻY W KRZYŻOWEJ.



KILKA MIESIĘCY PÓŹNIEJ.



TERAZ JUŻ Z MOCY
URZĘDU MOGĘ POTWIERDZIĆ,
ZE FUNDACJA „KRZYŻOWA”
DLA POROZUMIENIA EUROPEJSKIEGO
ZOSTAŁA ZAŁOŻONA.

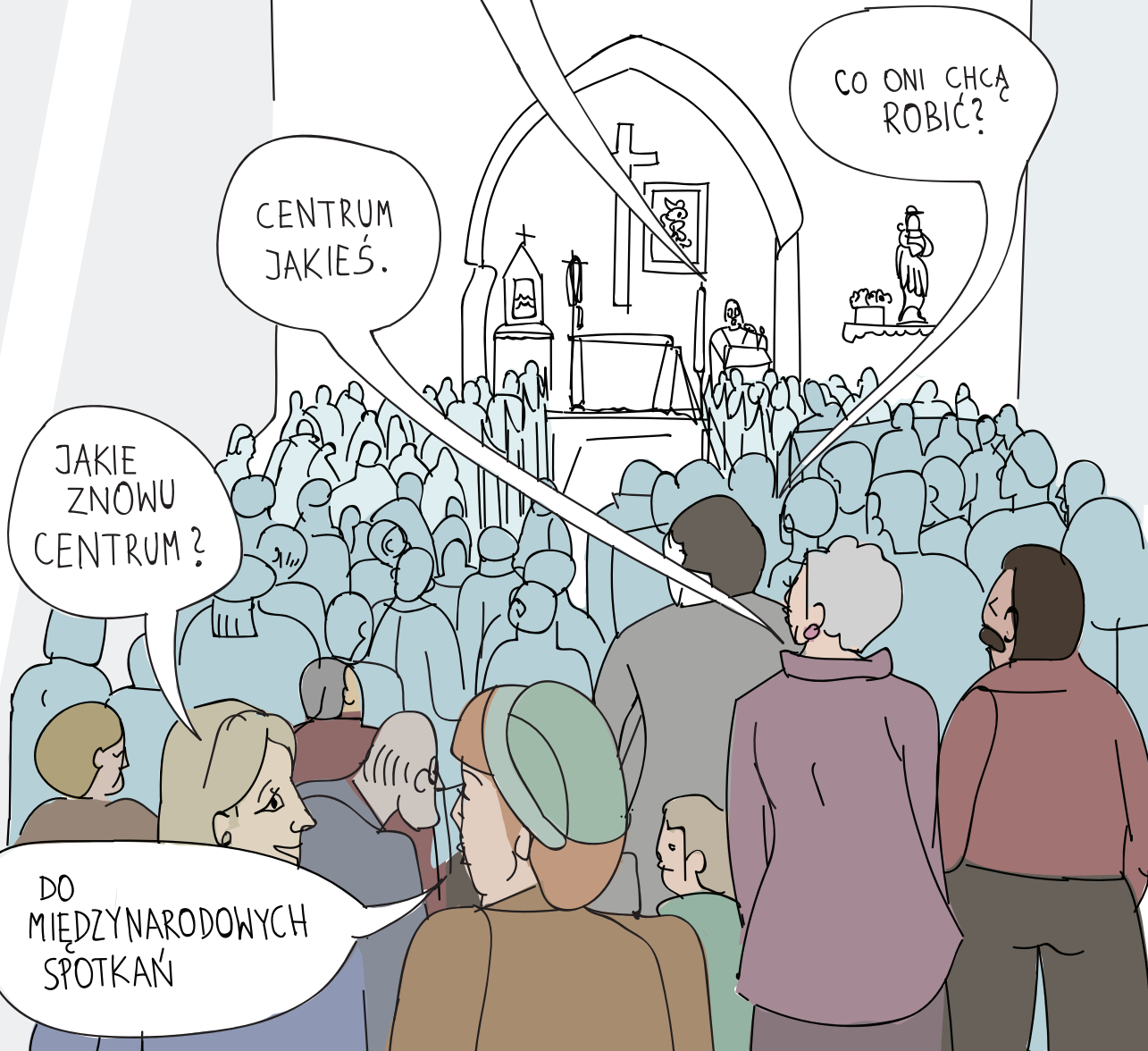
UMIĘOWANI W CHRYSUSIE PANU
BRACIA I SIOSTRY, DZIŚ SĄ
Z NAMI DWIE OSOBY Z KIKU Z WROCŁAWIA,
KTÓRE WYJAŚNIĄ, JAKIE MAJĄ
PLANY WOBEĆ MAJĄTKU W KRZYŻOWEJ.
PRZED KOŃCOWYM BŁOGOSŁAWIENSTWEM
SKIERUJĄ DO WAS SŁOWO.

CO ONI CHCĄ
ROBIĆ?

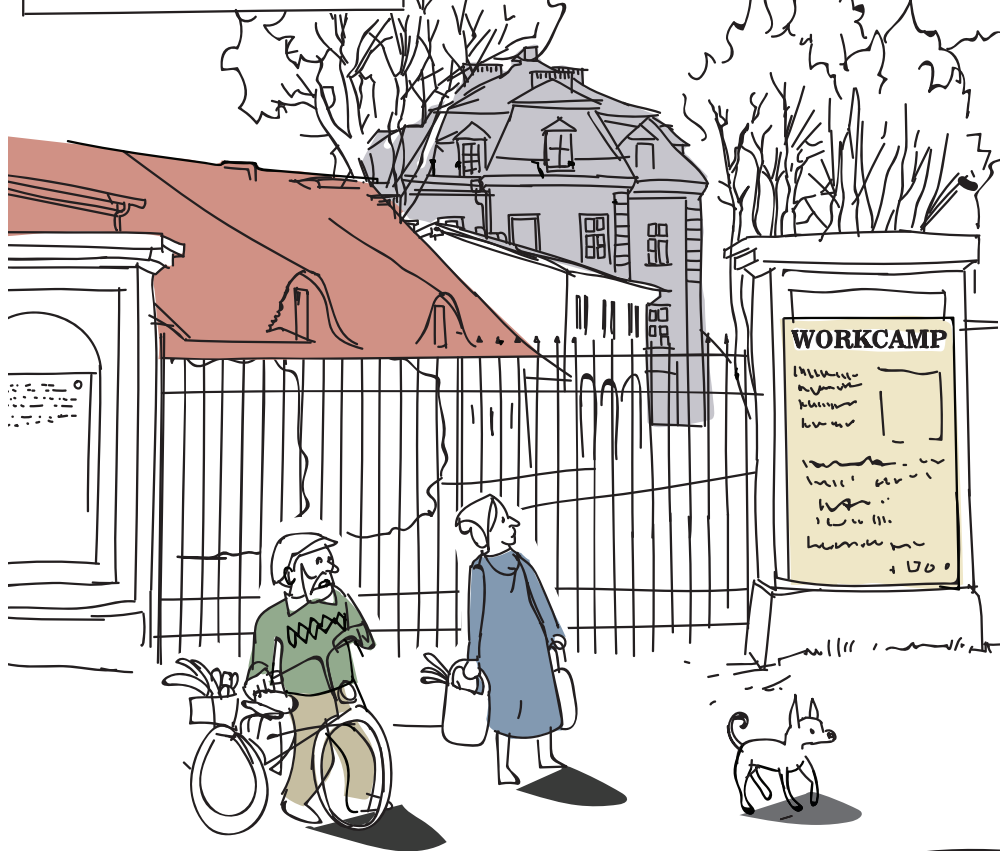
CENTRUM
JAKIEŚ.

JAKIE
ZNOWU
CENTRUM?

DO
MIĘDZYNARODOWYCH
SPOTKAŃ



JUZ LATEM 1990 ROKU
ODBYŁO SIĘ PIERWSZE
MŁODZIEŻOWE SPOTKANIE
W KRZYZOWEJ.

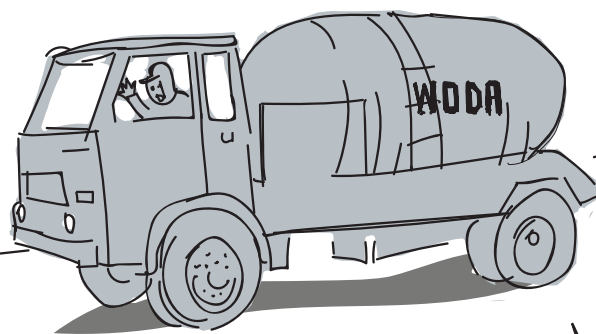


TY TEŻ JESTEŚ
Z UKRAINY?

MÓWISZ
PO POLSKU?

NO, BUT SOME
ENGLISH.

A CO TO JEST
WORKCAMP?



TU JEST WODA
DLA TYCH
MŁODYCH LUDZI.

DZIĘKUJEMY!



FUNDACJA „KRZYŻOWA”
PRZYJMUJE GOŚCI
OD 1994 ROKU KSIĄDZ
KAŁUŻA DO MOMENTU
SVOJEJ ŚMIERCI
W 2005 ROKU WSPIERAŁ
FUNDACJĘ „KRZYŻOWA”.

ŚP. KS. PRAŁAT BOLESŁAW KAŁUŻA,

syn Antoniego i Zofii z domu Griger. Urodzony 18.12.1935 r. w Katowicach. Studia filozoficzno-teologiczne odbył w Wyższym Seminarium Duchownym we Wrocławiu, które ukończył w roku 1958. Święcenia kapłańskie otrzymał 20.12.1958 r. we Wrocławiu. Pierwszą placówkę duszpasterską objął od sierpnia 1958 r. w Węglińcu koło Zgorzelca, najpierw jako katecheta, a potem wikariusz parafii Najświętszego Serca Pana Jezusa w Węglińcu.

W 1960 roku został skierowany przez Ordynariusza Wrocławskiego Ks. Biskupa Bolesława Kominka na studia specjalistyczne do Rzymu, których nie mógł podjąć ze względu na odmowę wydania przez władze paszportu „z powodu ważnych względów państwowych”. W latach 1961-1964 odbył studia specjalistyczne w zakresie teologii i biblistyki na KUL w Lublinie.

Od 1964 roku był kapłanem Sióstr Nazaretanek i w Zakładzie Nieuleczalnie Chorych we Wrocławiu oraz lektorem języków greckiego i hebrajskiego, także wykładowcą Wstępów (ogólnego do Pisma Św. oraz szczegółowego do Starego Testamentu) i Egzegezy St. Testamentu oraz Archeologii biblijnej w Wyższym Seminarium Duchownym we Wrocławiu.

W 1965 roku został zwolniony z obowiązków kapłana i mianowany wikariuszem parafii katedralnej we Wrocławiu. W latach 1969-1975 był proboszczem parafii św. Anny w Ząbkowicach Śl. i dziekanem dekanatu Ząbkowice Śl. oraz wykładowcą w Metropolitalnym Seminarium Duchownym we Wrocławiu. Od 1975 roku był proboszczem parafii św. Anny w Grodziszczu k/ Świdnicy, do której należy Krzyżowa, słynna przez „Kreisauer Kreis” – „Krag z Krzyżowej” z H. J. von Moltke na czele i historyczną polsko-niemiecką Mszą Pojednania 12.11.1989 r., której był gospodarzem.

Był jednocześnie wykładowcą Historii Zbawienia i Wstępu szczegółowego do Starego Testamentu oraz Egzegezy Starego Testamentu w Metropolitalnym Seminarium Duchownym i na Papieskim Fakultecie Teologicznym we Wrocławiu. W lutym 1996 roku został mianowany przez papieża Jana Pawła II kapłanem honorowym Jego Świątobliwości.

Zmarł 15 września 2005 roku. Pochowany został przy kościele parafialnym pw. Św. Anny w Grodziszczu.

Krzyżowa 2016

